

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 14.052.05 Державного університету «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора економічних наук Джигорі Ользі Миколаївні на підставі прилюдного захисту докторської дисертації «Система фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічна безпека України» у вигляді дисертації (на правах рукопису) за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави (економічні науки)

30 жовтня 2025 року, протокол № 3

Джигора Ольга Миколаївна, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2015 році Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка за спеціальністю «Фінанси і кредит» та у 2020 році – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» за спеціальністю «Нафтогазова інженерія та технології».

Наукові ступені і вчені звання:

кандидат економічних наук з 2019 року;

доцент з 2022 року.

З вересня 2024 р. і дотепер доцент кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка», м. Житомир.

Докторська дисертація виконана в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Рекомендовано до захисту 30 липня 2025 року.

Здобувач має 36 наукових публікацій за темою дисертації, з них 2 монографії, 5 статей у наукових періодичних виданнях, що включено до наукометричної бази даних Scopus та Web of Science; 18 статей у наукових фахових виданнях України, 11 матеріалів та тез конференцій.

Опоненти:

БУЛАТОВА Олена Валеріївна, доктор економічних наук (08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини), професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри міжнародних фінансів Навчально-наукового інституту міжнародних відносин, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Визнаючи, що поняття національної безпеки є досить динамічним, вважаємо за потрібне підкреслити, складність об'єктно-предметного поля представленого дослідження зумовлює доцільність розмежування воєнної та економічної складової безпекового розвитку у взаємозв'язку із системою фінансового забезпечення НАТО, враховуючі як зовнішні, так і внутрішні чинники впливу, на які авторка вказує у роботі (с. 46). Таке розмежування

узгоджується із діючими нормативно-правовими засадами безпекового розвитку України, зокрема, із Законом України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII, відповідно до ст.3 якого «в Україні державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, безпеки критичної інфраструктури, кібербезпеки України та на інші її напрями».

2. У розділі 2 дослідження деякі фінансово-бюджетні наслідки розширення НАТО у контексті його впливу на фінансову архітектуру представлено, дещо фрагментарно і не підкріплено відповідними розрахунками (напр. «значне зростання спільного бюджету» (табл.2.2), «зростання інвестицій у дипломатичні місії», «скорочення деяких програм і витрат» (табл.2.4), «значне збільшення видатків на мобільні платформи» (табл.2.8) тощо). Це звужує можливості емпіричної перевірки дії принципу «справедливого розподілу тягаря», аналізу нових механізмів фінансового вирівнювання в умовах інтеграції нових членів із різним рівнем військово-економічного потенціалу тощо.

3. Асиметрія оборонного фінансування в межах НАТО потребує (с. 193) нових критеріїв оцінювання національного внеску, що враховуватимуть якісні характеристики участі, зміцнення прозорості у формуванні оборонного бюджету, посилення солідарності між державами-членами шляхом розширення інтеграції в інноваційні сфери оборони та спільного реагування на новітні загрози тощо. Разом із тим, при обґрунтуванні та розрахунку інтегрального показника фінансового забезпечення воєнно-економічної безпеки країн авторка використовує традиційні чинники (кількість військовослужбовців, витрати на військове обладнання, на військовий персонал, на військову інфраструктуру тощо), залишаючи поза увагою інші показники, що впливають на посилення військово-промислового комплексу, розвиток передових військових технологій, інвестиції в безпеку тощо.

4. За результатами розрахунку інтегральних показників оцінки стану фінансового забезпечення (розділ 4) виявлено, виявлено, що надмірна концентрація фінансових ресурсів лише на одному з напрямів не забезпечує очікуваного зростання інтегрального показника. Слід погодитись із авторкою, що даний висновок підтверджує «необхідність комплексного та збалансованого підходу до формування фінансової політики у сфері оборони, що має ґрунтуватися на взаємодоповнюваності людського та технічного потенціалу» (с. 262), однак сутність, складові, механізми, інструменти такого збалансованого підходу у подальшому в роботі не представлено.

5. У сучасних умовах мережевий принцип розвитку безпекової архітектури є важливим інструментом реалізації національних безпекових стратегій. Враховуючи євроінтеграційний шлях розвитку України, що стала важливим учасником європейського регіонального безпекового комплексу, варто було б визначити площину та напрями взаємодії в контексті стратегічного партнерства ЄС та НАТО. Це посилює б аргументацію висновків щодо трансформації

безпекової системи України та визначення відповідних вимірів співробітництва у площині існуючого глобального та регіональних порядків.

ПТАЩЕНКО Олена Валеріївна, доктор економічних наук (08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини), професор, Західноукраїнський національний університет, професор кафедри економічної кібернетики та інформатики, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Попри детальне дослідження фінансової архітектури НАТО (розділ 1 та розділ 2), у дисертації недостатньо розкрито механізми координації між бюджетними, інвестиційними та позабюджетними інструментами Альянсу, що обмежує розуміння внутрішньої логіки функціонування інститутів спільного фінансування.

2. Авторка слушно акцентує увагу на інтеграційних перспективах України, проте питання практичної адаптації окремих фінансових процедур НАТО до національної системи оборонного планування залишено переважно на концептуальному рівні, без конкретних прикладів можливого впровадження.

3. Високо оцінюючи глибину статистичного аналізу (п. 3.3), варто зазначити, що окремі індикатори фінансової стабільності та стійкості Альянсу могли б бути доповнені більш розширеними порівняльними даними за останні роки, що надало б дослідженню більшої емпіричної повноти.

4. Попри чітку структурованість матеріалу, окремі розділи дисертації (зокрема, розділ 1 та 2) містять надмірне теоретичне навантаження, що ускладнює сприйняття прикладної складової дослідження, зокрема у частині теоретико-методологічного обґрунтування механізмів формування та еволюції системи фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічної безпеки України.

5. Позитивно оцінюючи розробку авторкою механізму трансформації системи воєнно-економічної безпеки України з урахуванням імперативів НАТО, слід зауважити, що не всі елементи механізму супроводжуються алгоритмами реалізації або конкретними індикаторами ефективності.

6. Робота має вагомий теоретичний і прикладний потенціал, проте доцільно було б розширити порівняльний аналіз із досвідом окремих держав-членів НАТО (зокрема, Польщі, Німеччини чи Канади) щодо організації оборонних бюджетів, аби підсилити практичну релевантність висновків для України.

ТКАЧ Микола Ярославович, доктор економічних наук (21.08.01 – Іноземні держави та їхні потенціали), доцент, Національний університет оборони України, начальник Навчально-наукового центру оборонного менеджменту, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Значною перевагою роботи є комплексне висвітлення еволюції фінансової архітектури НАТО та її трансформації після 2014 р. (розділ 1). Разом із тим, не зовсім зрозуміло межі поняття «система фінансового забезпечення НАТО», які саме підсистеми входять (NSIP, цивільний, військовий бюджети НАТО, національні бюджети членів, трастові фонди, позабюджетні канали). Доцільно було би задати чітку «границю контуру» системи, щоб уникнути змішування наднаціонального та національного рівнів.

2. У висновках (розділ 1) часто вжито формулювання на кшталт «доведено, встановлено, обґрунтовано», хоча розділ є теоретико-методологічним. Краще було б переформулювати на «теоретично обґрунтовано, сформульовано модель, висунуто припущення» і дати вказівки, де саме емпірично це перевіряється у наступних розділах.

3. Перехід від цілі «2/20» до цілі «5/30» сформульований як доконаний факт, але без емпіричної верифікації (розділ 3). Твердження про «нову модель 5/30» і відхід від «2/20» виглядає концептуально сильно, однак хотілось би побачити посилання на офіційні документи (комюніке), статистику виконання (невиконання) по країнах, тест на наслідки для структури витрат.

4. Авторка демонструє ґрунтовне володіння сучасними методами економічного аналізу, зокрема використанням інтегральних показників та кореляційних залежностей (розділ 4). Проте доцільним було б більш детально обґрунтувати вибір окремих індикаторів, а також пояснити можливі обмеження застосування цих методів у контексті міждержавних порівнянь.

5. Дисертаційна робота відзначається високим рівнем наукової новизни, що проявляється у спробі системно поєднати фінансово-економічні та безпекові підходи до аналізу діяльності НАТО. Разом з тим, у контексті сучасних викликів варто було б глибше розкрити роль приватного сектору та інноваційних фінансових інструментів (зокрема державно-приватного партнерства, оборонних інвестиційних фондів) у зміцненні фінансової архітектури Альянсу, що додало б дослідженню більшої комплексності й практичної орієнтованості.

6. Структура й обсяг відповідають рівню докторської (вступ, 5 розділів, 388 с., 65 табл., 44 рис.), що добре; водночас було би краще винести методичні докази (ваги, нормування, код) у додатки, щоб розвантажити основний текст.

7. Практичні рекомендації, сформульовані авторкою щодо підвищення фінансової стійкості сектору безпеки України, є змістовними й актуальними. Разом із тим, певна частина пропозицій могла б бути деталізована через приклади конкретних механізмів імплементації у вітчизняну систему оборонного планування, яка на даний час перебуває в процесі реформування та переходу на стандарти НАТО, що підсилить прикладну цінність дослідження.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, за підписом доктора економічних наук, професора **ОВЧАРЕНКА Євгена**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– у рефераті на с. 14 заявлено, що «сучасне безпекове середовище, сформоване під впливом збройних конфліктів та гібридних загроз, кардинально трансформує пріоритети фінансової політики НАТО», а надалі ця думка не отримала належного розвитку;

– на стор. 21 йдеться про «результати верифікації експертних оцінок», проте інформація про походження заявлених експертних оцінок у рефераті відсутня.

2. Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», за підписом доктора економічних наук, професора ВАСИЛЬЦІВОВОГО Тараса. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– у рефераті слушно підкреслено, що «.. найбільш високі значення інтегрального показника (стану фінансового забезпечення воєнно-економічної безпеки) як для країн-членів НАТО, так і для України досягаються за умов збалансованого ресурсів між витратами на військовослужбовців і фінансуванням технічного переоснащення збройних сил» (стор. 24). Але додаткової аргументації потребує, яким чином, можна забезпечити збалансованість такого розподілу ресурсів.

3. Національний університет «Львівська політехніка», за підписом доктора економічних наук, професора БОЙКА Віталія. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– хоча робота містить глибокий теоретичний і практичний інструментарій наукового пошуку, важливо було б доповнити дослідження більш детальним порівняльним аналізом фінансових механізмів НАТО та національних моделей фінансування оборонного сектору країнами членами, а також кількісною оцінкою їх ефективності.

4. Луцький національний технічний університет, за підписом доктора економічних наук, професора ЛПИЧ Любові. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– в концептуальній моделі дослідження системи фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічної безпеки України (табл. 1) представлено рівні теоретико-методологічної конструкції дослідження, загальна характеристика кожного з них дозволила б скласти повніше уявлення про зміст та наукове значення концептуальної моделі у виконаному дослідженні.

5. Департамент контролю (аудиту) гуманітарної та соціальної сфери Рахункової палати, за підписом доктора економічних наук, професора ПОГОРЕЛОГО Юрія. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– у рефераті відсутні пояснення щодо прогнозних значень показника комплексної інтегральної оцінки;

– на стор. 26 реферату наявні твердження про механізми ресурсного забезпечення оборонної економіки, проте вони не мають пояснень про способи імплементації.

6. Хмельницький національний університет, за підписом доктора економічних наук, професора РУДНІЧЕНКА Євгенія. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– у табл. 12 на стор 32 надано ключові імперативи НАТО до реформування системи закупівель та логістики в Україні, проте у рефераті не пояснено як вони мають бути впроваджені у публічних закупівлях в Україні.

7. Полтавський державний аграрний університет, за підписом доктора економічних наук, професора ЗОСЬ-КІОРУ Миколи. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– окремі аспекти практичної адаптації фінансових механізмів НАТО до умов України потребують більш детального кількісного аналізу та конкретизації щодо пріоритетів розподілу.

8. Національний інститут стратегічних досліджень, за підписом доктора економічних наук, професора **ЮРКІВ Надії**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– необхідність більш детального обґрунтування детермінант, які абсорбують інтегральні показники оцінки воєнно-економічної безпеки НАТО і України.

9. Національна академія внутрішніх справ МВС України, за підписом доктора економічних наук, професора **КОЗАЧЕНКО Ганни**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– про необхідність більш детального огляду відмінностей між моделями фінансування НАТО «2/20» та «5/30».

10. НТУ «Дніпровська політехніка», за підписом доктора економічних наук, професора **ШВЕЦЯ Василя**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– окремі положення, зокрема щодо кількісної оцінки впливу спільного фінансування на стійкість оборонно-промислових систем держав-партнерів, потребують конкретизації, а також що потрібно розширити порівняльну аналітику між моделями фінансової участі різних країн.

11. Львівський державний університет внутрішніх справ, за підписом доктора економічних наук, професора **РЕВАК Ірини**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– доцільним було б подати більш детальну порівняльну аналітику між окремими моделями фінансової участі країн-партнерів НАТО, що дало б змогу підкреслити емпіричну основу дослідження та зробити його висновки більш переконливими для практичного застосування.

12. Ужгородський національний університет, за підписом доктора економічних наук, доцента **СЕРЖАНОВА Віталія**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– доцільність доповнення роботи аналізом моделі «5/30», оцінкою її впливу на фінансову спроможність окремих країн НАТО та на загальну ефективність колективного фінансування, а також про можливість посилити роботу за рахунок розгляду практичних кейсів адаптації цієї моделі до національних умов держав з різними економічними і соціальними характеристиками.

13. Українська державна льотна академія, за підписом доктора економічних наук, професора **ЖИВКО Зінаїди**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– про доцільність більш розгорнутого обґрунтування можливостей практичного впровадження запропонованих у дисертації механізмів фінансової інтеграції України до системи оборонного планування НАТО. Зокрема, доцільним було б деталізувати інституційні передумови імплементації таких механізмів у національну бюджетно-фінансову політику,

враховуючи обмеження воєнного часу, особливості законодавчого поля та необхідності узгодження із програмами ЄС у сферах безпеки та оборони.

14. Вищий навчальний заклад «Національна академія управління», за підписом доктора економічних наук, професора **ШТУЛЕР Ірини**. Відгук позитивний. Є зауваження. Зокрема:

– робота могла б бути ще більш переконливою, якби авторка детальніше окреслила методичні підходи до оцінки ефективності адаптації фінансових механізмів НАТО до українських умов та більш конкретно показала практичні шляхи реалізації запропонованих рекомендацій у національній системі безпеки.

У дискусії взяли участь члени спеціалізованої вченої ради:

1. Свірко С.В., д.е.н. (21.04.01). Оцінка позитивна, без зауважень.

2. Лупак Р.Л., д.е.н. (21.04.01). Оцінка позитивна, без зауважень.

3. Дикий А.П., д.е.н. (21.04.01). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо необхідності конкретизації практичних шляхів імплементації запропонованої моделі дослідження системи фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічної безпеки України у вітчизняну систему оборонного фінансування.

4. Мороз Ю.Ю., д.е.н. (21.04.01). Оцінка позитивна, без зауважень.

5. Легенчук С.Ф., д.е.н. (08.00.02). Оцінка позитивна, є зауваження:

– щодо необхідності більш чіткої конкретизації автором суті трактування наукової новизни, зокрема: «наукові парадигми впливають на фінансове забезпечення НАТО».

6. Олійник О.В., д.е.н. (08.00.02). Оцінка позитивна, без зауважень.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 10 членів докторської ради, які взяли участь у голосуванні 10 докторів наук (з них 5 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» – 10 членів докторської ради,

«Проти» – немає членів докторської ради,

недійсних бюлетенів немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 14.052.05 в Державному університеті «Житомирська політехніка» щодо дисертації Джигори Ольги Миколаївни на тему: «Система фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічна безпека України», представленої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави (економічні науки)

На підставі прилюдного захисту й аналізу дисертаційної роботи Джигори Ольги Миколаївни на тему: «Система фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічна безпека України», відгуків офіційних опонентів: доктора економічних наук, професора, Булатової Олени Валеріївни; доктора економічних наук, професора, Птащенко Олени Валеріївни; доктора економічних наук, доцента, Ткача Миколи Ярославовича спеціалізована вчена рада

УХВАЛИЛА:

Дисертація Джигори Ольги Миколаївни на тему: «Система фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічна безпека України» є актуальним науковим дослідженням, що містить раніше незахищені наукові положення й отримані автором нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують важливу наукову проблему – розвиток теоретико-методологічних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо сучасного та потенційного впливу системи фінансового забезпечення НАТО на воєнно-економічну безпеку України, що має істотне значення для галузі науки «Економічні науки».

Дисертаційна робота є самостійною завершеною науковою роботою здобувача. Обраний напрям дослідження виконувався в рамках плану науково-дослідних робіт Державного університету «Житомирська політехніка» за темами: «Механізм подолання наслідків російсько-української війни на урбанізованих територіях» (номер державної реєстрації 0123U101827), «Розробка інструментів державного фінансового аудиту та державного експортного контролю» (номер держреєстрації 0125U002795), «Розробка механізму сталого розвитку економічних систем в умовах воєнних дій та післявоєнного відновлення економіки» (номер держреєстрації 0124U000463).

Найсуттєвіші наукові результати, які одержав здобувач особисто:

Уперше:

– встановлено вплив наукових парадигм на формування системи фінансового забезпечення НАТО, який полягає у наступному: а) функціоналістські та неофункціоналістські концепції зумовили розвиток механізмів економічної інтеграції як інструменту політичної консолідації держав-членів у межах єдиного безпекового простору; б) неореалістичний підхід визначив необхідність балансування між колективними й національними інтересами країн Альянсу у процесі розподілу фінансових зобов'язань; в) інституціоналізм і поліцентризм сформували орієнтацію системи на формалізовані правила, прозорі процедури та децентралізовані механізми управління ресурсами, що забезпечило підвищення ефективності, раціональності та результативності фінансування у сфері колективної безпеки;

– розроблено інтегральні показники оцінки стану фінансового забезпечення воєнно-економічної безпеки України та країн-членів НАТО, які абсорбують комплекс ключових детермінант та забезпечують ідентифікацію домінуючого впливу рівня економічного розвитку на здатність держав-членів підтримувати фінансову стабільність і ресурсну стійкість системи колективної безпеки, а також впливу людського ресурсу на формування воєнно-економічної безпеки держави;

– розроблено механізм адаптації системи воєнно-економічної безпеки України до стандартів НАТО з урахуванням положень NDPP та регламентів STANAG 2601 – фінансове управління та звітність, STANAG 4172 – логістичне забезпечення, STANAG 4107 – взаємне визнання результатів оцінки відповідності в сфері оборонних закупівель, STANAG 6001 – мовна підготовка та військова освіта, із визначенням їх взаємозв'язку, інтеграційного потенціалу та ролі у посиленні інституційної спроможності сектору безпеки і оборони держави до створення спільного інформаційного, навчального, фінансового та логістичного простору.

Удосконалено:

– концептуальну модель дослідження системи фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічної безпеки України, яка не лише структурує процес наукового пошуку і створює когерентні межі для аналізу, але й відкриває нові перспективи для поглибленого теоретико-методологічного осмислення фінансової архітектури міждержавних оборонних союзів, дозволяє комплексно враховувати взаємозв'язок між формальними інституційними процедурами (регламентованими бюджетними та інвестиційними механізмами, правилами прийняття фінансових рішень у межах Альянсу) та неформальними практиками (неофіційними домовленостями, політичними

компромісами і коаліційними ініціативами окремих держав-членів), стратегічними цілями оборонної політики та конкретними інструментами їх фінансування, глобальними безпековими викликами та національними пріоритетами держав-членів і держав-партнерів;

- експлікацію понятійно-категоріального апарату, яка дозволила під системою фінансового забезпечення НАТО розуміти інституційно врегульовану, політично узгоджену й методологічно обґрунтовану сукупність спільних і національних фінансових механізмів, які забезпечують формування ресурсів (внески, формули розподілу, рішення про спільне фінансування), регламентують їх розподіл (бюджети, NSIP, програмні пріоритети, процедури), гарантують використання й нагляд (управління проєктним портфелем, аудит, оцінка ефективності) та мінімізують проблеми колективної дії через інституційні стимули, прозорість і взаємний політичний контроль;

- методологічне обґрунтування механізмів трансформації фінансових інструментів НАТО в умовах стратегічного розширення та зміцнення воєнно-економічної безпеки України від модернізації Програми інвестицій у сферу безпеки НАТО (NSIP) до побудови стратегічно орієнтованої моделі оборонного фінансування, яка під впливом змін безпекового середовища та ескалації російсько-української війни, трансформувалася від директиви «2/20» до парадигми «5/30», заснованої на принципах пропорційності, оперативності, цифровізації та стратегічного стримування, розуміння яких визначає роль інституційної взаємодії між НАТО та Україною;

- зміст дефініції «воєнно-економічна безпека» як гарантовану відповідними інституціями здатність держави, своєчасно мобілізувати й ефективно використовувати ресурси для збереження та розвитку оборонної спроможності, підтримувати макроекономічну стійкість, захищати критичну інфраструктуру та забезпечувати швидке відновлення, яка набуває властивостей повноцінної системи із власною композицією (інституції, бюджети, виробничі й науково-технічні підсистеми), структурою (ієрархії, ролі, правила), механізмами (планування, аудит, нагляд), середовищем (внутрішні та зовнішні шоки) і замкненими циклами «входи-процеси-виходи-зворотні зв'язки»;

- комплексну методологію ідентифікації військово-економічних пріоритетів НАТО, підтверджених аналітичними даними за індексами *Global Peace Index (GPI)*, *Heidelberg Institute for International Conflict Research (HIIK)* та *Fragile States Index (FSI)*, сутність якої полягає у переорієнтації оборонних витрат від традиційних форм військового забезпечення до превентивних,

цифрових та інформаційно-аналітичних компонентів системи стримування, яка передбачає посилення фінансування систем кіберзахисту, адаптацію оборонного бюджету до сценаріїв швидкої ескалації, розширення фінансової кооперації з партнерами, підтримку стратегічних комунікацій, розвиток людського капіталу у сфері цифрової грамотності та інвестування в аналітичні платформи типу *Global Disinformation Index (GDI)* і *EUvsDisinfo*.

Набули подальшого розвитку:

- підходи до бібліометричного аналізу термінологічного базису з використанням даних наукометричної бази *Scopus* та опрацювання наукового дискурсу за допомогою інструментів *VOSviewer*, *bibliometrix* і *Biblioshiny*, які показали, що основні поняття, пов'язані з фінансовим забезпеченням НАТО (зокрема «бюджет» і «фінансування НАТО»), переважно тракуються у площині питань безпеки, стратегічного планування та трансатлантичної взаємодії, тоді як власне економічний вимір фінансування залишається на периферії досліджень і потребує цілеспрямованого опрацювання;

- обґрунтування інституційно-функціональної трансформації фінансової архітектури НАТО, у ході якого виявлено еволюцію механізму спільного фінансування від інфраструктурно-орієнтованої моделі до комплексного політико-фінансового інструмента стратегічного управління, який забезпечує утримання військових об'єктів, соціально-дипломатичну діяльність, наукові програми та політичний діалог, водночас зберігаючи високий рівень прозорості й довіри завдяки аудиторському контролю з боку Міжнародної ради аудиту НАТО (IBAN), розуміння якої дозволить глибше осмислити закономірності становлення фінансової стійкості НАТО як багаторівневої системи управління спільними ресурсами;

- використання адаптивних моделей прогнозування (експоненційного вирівнювання, Хольта та Брауна) у поєднанні з інструментарієм трикутних і трапецоїдальних нечітких чисел для опису невизначеності статистичних даних, а також методів нечіткого агрегування та дефазифікації, що дало змогу підвищити точність прогнозу динаміки інтегральних показників воєнно-економічної безпеки НАТО та України, побудованих на основі таких змінних, як чисельність військовослужбовців, обсяги валового внутрішнього продукту, витрати на військове обладнання, персонал, інфраструктуру та інші оборонні статті, що дозволило врахувати структурні коливання, асиметрію інформації та ризики невизначеності й отримати достовірні результати щодо тенденцій фінансової спроможності систем воєнно-економічної безпеки держав НАТО та України реагувати на внутрішні й зовнішні виклики та загрози;

– обґрунтування механізмів трансформації системи воєнно-економічної безпеки України через функціональні інститути НАТО (NSATU, JATEC), які виступають інструментами інтеграції у процеси стратегічного планування, ресурсного забезпечення та управління оборонно-промисловим розвитком й передбачають гармонізацію процедур оборонного планування з NDPP, застосування єдиних стандартів STANAG у сфері логістики та закупівель, впровадження спільних навчально-тренувальних програм, а також використання інструментів технологічного трансферу для оновлення виробничих і технологічних можливостей оборонної промисловості відповідно до стандартів Альянсу, що підвищує рівень сумісності українських сил оборони з колективними системами НАТО.

Оцінка достовірності та наукової новизни дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження є теоретично обґрунтованими і достовірними. Достовірність одержаних наукових результатів дисертації визначається ґрунтовним критичним аналізом вітчизняних і зарубіжних літературних джерел, які за змістом є близькими до вирішуваної наукової проблеми, значним спектром залучених до наукового аналізу даних державної статистичної звітності, звітних даних.

Зокрема, інформаційну базу дослідження становлять монографії, наукові статті й публікації з проблем фінансового забезпечення діяльності НАТО, воєнно-економічної безпеки держав, міжнародної безпекової співпраці, офіційні дані НАТО, Міністерства оборони України, державних статистичних органів, матеріалів міжнародних організацій (ЄС, ООН, Світового банку), а також аналітичні доповіді провідних дослідницьких центрів; результати особистих спостережень автора.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи забезпечується застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, системного та комплексного підходу до розв’язання поставленого завдання, підтверджується апробацією теоретичних і методичних положень на міжнародних науково-практичних конференціях, а також впровадженням результатів у практичну діяльність.

Значення одержаних наукових результатів для теорії і практики полягає в тому, що розроблені й обґрунтовані в дисертації положення доведені до рівня конкретних пропозицій і мають форму, придатну для

запровадження у практику державного управління. Основні положення та пропозиції дослідження впроваджені у діяльності: Управління Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України в Житомирській області, Військової частини 3047 Національної гвардії України, Головного управління Державної казначейської служби України у Полтавській області, Військової частини А 1724 Міністерства оборони України, Департаменту регіонального розвитку Житомирської обласної військової адміністрації, Головного управління ДПС у Житомирській області Державної податкової служби України. Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Державного університету «Житомирська політехніка».

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати і висновки дисертаційного дослідження в діяльності:

- суб'єктів виконавчої та законодавчої влади при формуванні та реалізації державної політики у сфері воєнно-економічної безпеки; при розробці стратегічних документів та програм співробітництва України з НАТО; для підготовки науково-аналітичних матеріалів, експертних висновків і прогнозів щодо перспектив інтеграції України у фінансово-економічну архітектуру Альянсу;
- науково-дослідних установ та організацій для продовження досліджень у визначених напрямках;
- закладів вищої освіти, зокрема в навчальному процесі за освітніми програмами за спеціальностями «Економіка», «Національна безпека» та підвищення кваліфікації державних службовців, при підготовці підручників і навчально-методичних посібників.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертація Джигори Ольги Миколаївни на тему: «Система фінансового забезпечення НАТО та воєнно-економічна безпека України» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке в сукупності вирішує важливу наукову проблему – розвитку теоретико-методологічних положень, а також розробці практичних рекомендацій щодо сучасного та потенційного впливу системи фінансового забезпечення НАТО на воєнно-економічну безпеку України, що має істотне значення для галузі науки «Економічні науки», відповідає вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 17.11.2021 №1197, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави (економічні науки).

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Джигорі Ользі Миколаївні науковий ступінь доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.01 – економічна безпека держави (економічні науки).

Головуючий на засіданні
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 14.052.05

Оксана ОЛІЙНИК

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 14.052.05

Ірина ГРАБЧУК